

Meebewegen en vasthoudend zijn

Ouderbetrokkenheid op school

De Schakel is een christelijke basisschool in de wijk Overvecht in Utrecht, met een populatie met overwegend allochtone ouders. De ouderbetrokkenheid op De Schakel is groot. In dit artikel vertellen de directeur, een ouder, intern begeleider en leerkracht wat zij doen om ouders actief bij de school te betrekken.

Karen van Kooten is redactielid van JSW en zelfstandig onderwijsadviseur/-trainer.

Magda van der Wulp is redactielid van JSW en onderwijsbegeleider.

Samen bezochten zij cbs De Schakel in Utrecht in het kader van de special Ouderbetrokkenheid

Cbs De Schakel

Margot Reukers: directeur
Jannelies Dolmans: intern begeleider en coördinator ouderbetrokkenheid
Robin Kuijpers: leerkracht groep 1, VVE-coördinator, organisator vadergroep
Arjen Bezemer: vader van drie kinderen op De Schakel en voorzitter MR

De ervaring op de Schakel is dat alle ouders graag betrokken worden bij school. De school staat in de wijk bekend om de vele samenwerking met ouders. Ouders vertellen dat ook aan elkaar.

Coördinator Ouderbetrokkenheid

De Schakel werkt met een coördinator ouderbetrokkenheid, Jannelies Dolmans. Zij voert alle intakegesprekken en is aanwezig op de wekelijkse ouderinloop. Op de website zegt zij onder andere: 'Op De Schakel vinden we ouderbetrokkenheid zó belangrijk, dat wij erin investeren (...) U kunt als ouder betrokken zijn bij uw kind, zodat u weet wat uw kind op school doet en waar u uw kind bij kunt helpen. Het is heel belangrijk dat school en ouders samenwerken, om zo de optimale leerresultaten te kunnen bereiken.'

Dagelijks contact, gezamenlijk doel

Voor schooltijd en om half drie staan teamleden op het plein waar de kinderen worden opgehaald. Ze maken praatjes met de ouders en houden de vinger aan de pols. Robin Kuijpers (leerkracht): 'We spreken elkaar als kennissen.' Hiervoor is het essentieel dat je als leerkracht een passende rol aanneemt. Je moet in je hou-

ding en communicatie laten merken dat je als mens echt gelijkwaardig bent. Je streeft ook een gemeenschappelijk doel na: de optimale ontwikkeling van de kinderen. Als je de ouders kent, dan ken je het kind ook beter. 'Het dagelijks contact is de basis,' aldus Kuijpers. 'Een paar keer per jaar spreek je elkaar echt, maar die gesprekken gaan veel makkelijker als het contact er al is.' Ook de moeilijke gesprekken gaan beter, omdat ouders weten dat je naast ze staat en niet tegenover ze. Kuijpers: 'Ik durf veel eerlijker te zijn, want ouders weten dat je niet komt klagen over hun kind. Dan durven zij ook eerder toe te geven dat het thuis soms ook moeilijk is. Daarna kan je samen een aanpak bepalen voor school en thuis.'

Arjen Bezemer (vader) geeft aan dat het ook voor ouders makkelijker is om naar school te gaan als er vragen zijn. Hij vertelt dat zijn dochter opeens laag had gescoord op de toetsen voor lezen. Met de leerkracht kon hij daar een heel open gesprek over voeren. Toch benadrukt Bezemer dat ouders en school wel een andere rol hebben. 'Als ouders ben je verantwoordelijk voor je kind en zijn of haar gedrag op school. Als leerkracht ben je verantwoordelijk voor het onderwijs. Duidelijkheid over de verschillende rollen is belangrijk om goed te kunnen samenwerken.'

Vader-activiteiten

'Vaderbetrokkenheid, dat lukt nooit!' werd vaak door andere scholen geroepen als De Schakel aangaf dat nu juist als speerpunt te hebben. 'Natuurlijk zijn vaders net zo betrokken bij hun kind, je moet ze alleen anders aanspreken,' geeft Kuijpers aan. Als LIO-stagair schreef hij zijn minor over vaderbetrokkenheid. 'Op de

'Als je de ouders kent, dan ken je het kind ook beter'

Karen van Kooten

pabo waren ze niet gewend dat studenten zich bezig hielden met ouders, daar lag de focus veel meer op de kinderen.' Op De Schakel kreeg Robin alle ruimte om te proberen de vaderbetrokkenheid te vergroten. 'Ik ben begonnen om tijdens de 10-minutengesprekken van mijn collega's op de gang te gaan zitten. Alle vaders die langsliepen sprak ik aan. In het begin was dat best wel eng. Op een gegeven moment had ik zeven vaders verzameld en heb ik hun de vraag gesteld: "Over welke opvoedkundige onderwerpen zouden jullie wel met elkaar willen praten?" We zijn begonnen bij de behoefte en wensen van de vaders. Dat is heel anders dan het aanbieden van een opvoedcursus of het uitnodigen van een spreker. Dat is veel te formeel en in de praktijk blijken vaders dan niet te komen. De vaders kwamen zelf met onderwerpen als pesten, internetgebruik, geloof en veiligheid. Zo ontstond de vaderdenktank.' De veelal allochtone vaders komen ongeveer eens in de zes weken bij elkaar en bespreken de door henzelf gekozen onderwerpen die hun kinderen aangaan. Er is een 'Vaders van de Schakel'-weblog gestart. Ook de vaders in de MR werden gevraagd naar hun wensen. Behalve praten hebben de vaders ook behoefte fysiek in actie te komen. 'Met mannen moet je iets doen,' aldus een van de leerkrachten. De vaders organiseren een paar keer per jaar activiteiten zoals een barbecue, een klusdag (timmeren met vaders), een tuinonderhoudsday en een

speurtocht in het park. Een groot succes was het vader-voetbaltoernooi. De kinderen zaten samen met hun vaders in een team. Heel mooi om te zien hoe ze glommen over het al dan niet presteren van hun vader. Bij alle activiteiten spelen de kinderen een rol in het motiveren van hun vaders om deel te nemen. Kuijpers vertelt: 'Door de activiteiten zie je als leerkracht ouders in een andere rol. Als ouders bijvoorbeeld slecht Nederlands praten, dan is het talig contact moeizaam. Vaak verschijnen ze niet op ouderavond en denk je als leerkracht al snel dat ze niet betrokken zijn. Maar op een tuinmiddag of tijdens koken, kunnen ze een rol nemen die beter bij ze past. Tijdens zo'n activiteit benader je elkaar ook anders. Je groeit naar elkaar toe.'

Ouderportaal

Vanuit de MR is het initiatief genomen voor het ouderportaal. In het ouderportaal kunnen ouders via internet hun persoonlijke gegevens wijzigen, berichten inzien en de onderwijsresultaten van

Op cbs De Schakel worden ouders actief bij de school betrokken

hun kind volgen. Margot Reukers (directeur) vertelt: 'Toen de MR aangaf dat ze dit aan ouders wilden aanbieden, dacht ik dat nog geen vijf procent van de ouders hier positief op zou reageren. We gaven een briefje mee met de kinderen en binnen een korte tijd had tachtig procent van alle ouders zich aangemeld. Je moet als school wel transparant durven zijn over de leerlinggegevens en resultaten.'

Moederinloop

De Schakel is net als veel andere scholen jaren bezig geweest om zo veel mogelijk moeders te krijgen op de moederinloop. Al jaren zijn op iedere woensdagochtend ouders welkom in het ouder-kindlokaal voor een informatiebijeenkomst. Toen de welzijnsorganisatie wegens bezuinigen de moederinloop niet langer kon leiden, heeft de school de vraag bij de moeders neergelegd. 'Als jullie de inloop willen houden, moeten jullie zelf een oplossing bedenken, want wij als school kunnen de organisatie niet op ons nemen.' Sinds dit jaar wordt de inloop helemaal gedaan door vier moeders. Dolmans (IB'er en coördinator ouderbetrokkenheid): 'Door de bezuinigingen zijn we aangeland waar we willen: ouders nemen het zelf in de hand en zijn zelf eigenaar van de inloop.' Er komen veel moeders van de onderbouw met opvoedkundige - en onderwijsvragen, maar ook moeders die contact en de gezelligheid zoeken. Soms worden ook zaken die op school spelen besproken. Een voorbeeld daarvan is het project *Lentekriebels* over seksuele vorming. Sommige moeders werden door het project geconfronteerd met nare ervaringen uit hun eigen

jeugd. Het project is toen eerst in de moederinloop besproken. Daarna waren de moeders meer bekend met het project en konden ze er thuis ook enthousiast met hun kinderen over praten. Dolmans: 'Als we dit project alleen in de nieuwsbrief hadden vermeld, was het lang niet zo goed gegaan.' Kuijpers: 'Ook in de vaderdenktank is *Lentekriebels* besproken, al was het niet zo persoonlijk als bij de moeders. Ook de vaders bleken vanuit hun achtergrond en cultuur heel anders te denken over seksuele vorming bij kinderen. Ik heb veel geleerd van de kijk van onze vaders hierop, waardoor ik mijn lessen beter kon laten aansluiten bij mijn leerlingen.'

KOM-gesprekken

Naast reguliere 10-minutengesprekken hebben leerkrachten van groep 2-8 in het begin van het schooljaar met ieder kind en de ouder(s) een KOM-gesprek (Kind-Ouder-Medewerker). Doel van deze gesprekken is dat ouders en kind informatie geven over het kind, verwachtingen uitspreken en afspraken maken voor het komende schooljaar. Leerlingen en ouders bereiden zich met behulp van een kort vragenformulier voor op dit gesprek. De vragen luiden:

1. Waar ben je goed in/ waar ben je trots op?
2. Wat kun je nog verbeteren?
3. Waar heb je hulp bij nodig

Het formulier eindigt met een ruimte om de afspraken te noteren. Tijdens het KOM-gesprek kunnen leerlingen en ouders met de leerkracht

Leerlingen en ouders bereiden zich met een vragenformulier voor op het KOM-gesprek

Vragen aan het kind:

Wat gaat goed/ Waar ben je trots op?

1. het groepje waar ik in zit vind ik goed
2. rekenen
3. Samenwerking

Wat kun je nog verbeteren?

1. beter luisteren
2. niet te veel praten
3. als je iets niet snapt, naar de volgende som gaan

Waar heb je hulp bij nodig?

1. houvastbegrip
2. begrijpend lezen
3. spelling

Wie zijn jouw vriendjes op school?

Finn, Boaz, Tariq, Soufian, Haitam, Jaghje, ashraf, rida, Melany, Danisha

Wat doe je thuis graag en welke hobby's heb je?

Voetballen
buitenspelen
trekbal met kinderen uit de buurt

Wat je nog meer wilt vertellen of vragen:

Mag ik naast Boaz zitten? Als ik dan een vraag heb kan ik hem makkelijker vragen en heeft niemand daar last van.

Vragen aan het kind:

Wat gaat goed/ Waar ben je trots op?

1. ik ben trots op me zelf.
2. snook op me ouder.
3. ook op de leraren.

Wat kun je nog verbeteren?

1. mijn gedrag kan beter.
2. ik vind dat ik netjes moet blijven.
3. en niet te snel afronden.

Waar heb je hulp bij nodig?

1. met mijn planning
- 2.
- 3.

Wie zijn jouw vriendjes op school?

Zohair en Olan

Wat doe je thuis graag en welke hobby's heb je?

Op de laptop wat doen en mijn hobby's zijn: zwemmen en op de trampoline springen

Wat je nog meer wilt vertellen of vragen:

Mijn vraag is: Kunnen mijn ouders veel contact de meester van groep 8?

In de praktijk:

Tips van De Schakel:

1. Maak beleid.

Reukers: 'Laat ouderbetrokkenheid een thema zijn in schoolontwikkeling en zorg dat je hele team erachter staat. Blijf het onderhouden. Stimuleer initiatieven van teamleden en faciliteer dit.'

2. Betrek ouders bij alles wat over ouders gaat.

Dolmans: 'Bijvoorbeeld: wij hielden een studiedag over ouderbetrokkenheid, maar er waren geen ouders bij. We realiseerden ons dat dat een gemiste kans was en vanaf dat moment zijn ze er altijd bij.'

3. Neem initiatief en beweeg mee.

Kuijpers: 'Ik wilde graag een vader spreken, maar hij kon steeds niet, hij had het heel druk. Ik vroeg of ik zaterdag dan bij de voetbalclub zou komen, dan staat hij toch langs de lijn. We hadden een goed gesprek, terwijl zijn zoon voetbalde. Zaterdag is vaak de enige dag die echt uitkomt voor vaders, dus bewegen we mee door de activiteiten ook op zaterdag te plannen.'

4. Ga niet voor kwantiteit, maar voor kwaliteit.

Kuijpers: 'Soms zijn er bij de vaderdenktank maar vijf vaders. Dat maakt niet uit, het gaat om de kwaliteit van de gesprekken. Doel van de bijeenkomsten is niet dat er zo veel mogelijk vaders komen, maar dat wat er leeft geventileerd wordt.'

5. Wees niet vrijblijvend en bekijk het positief.

Kuijpers: 'We reageren niet afkeurend als mensen niet bij ouderavonden of andere activiteiten geweest zijn, maar we blijven positief. Het is wel belangrijk dat we ouders die niet zijn gekomen, erop aanspreken. We gaan er vanuit dat iedereen wel wil komen, maar dat er ook goede redenen zijn waarom iemand er dan toch niet is. Daarnaast is ook duidelijk dat het samenwerken tussen school en ouders niet vrijblijvend kan zijn. Het gaat ons immers om het gemeenschappelijke belang: de kinderen. We blijven vasthoudend en geven niet op. Een effectieve manier om ouders te laten komen is door de kinderen hun ouders uit te laten nodigen.'

6. Heb basisvertrouwen in ouders.

Reukers: 'Ook als we een moeilijk gesprek hebben of als ouders soms boos zijn, dan heb ik de overtuiging: we komen hier altijd op een goede manier uit. Die positieve houding zorgt ervoor dat alle conflicten opgelost worden. We hebben om die reden zelden agressie bij ouders.'

7. Benadruk: kind, ouder en leerkracht horen bij elkaar.

Kuijpers: 'In mijn klas zit een meisje dat confrontaties uit de weg gaat en dan weg rent. Dat doet ze thuis en op school. Ik spreek de ouders van dat meisje vaak en we zitten op één lijn. De aanpak thuis en op school is hetzelfde. Dat meisje weet dat haar ouders en de meester elkaar op de hoogte houden. Voor haar is duidelijk: ouders en school horen bij elkaar en staan niet los van elkaar. Alleen al dat besef zorgt voor een verbetering van haar gedrag.'

overleggen waaraan er gewerkt kan worden in het nieuwe schooljaar, op welke manier en welke afspraken er gemaakt gaan worden. Zulke gesprekken kosten zeker meer tijd, als is het alleen al omdat voor ieder gesprek vijftien minuten staat gepland, maar het is zeker de

moeite waard. Het levert veel op, zowel in aanpak als in contact. Het is goed om deze gesprekken aan het begin van het schooljaar te houden. Dan kun je meer met die info dan later in het jaar. De vragen op het formulier zijn eind vorig schooljaar samen met ouders geëvalueerd en aangepast. ●

Kind, ouder en leerkracht horen bij elkaar

Karen van Kooten

Meer weten over Ouderbetrokkenheid in de praktijk? Bekijk de links en filmpjes op de website van JSW: www.jsw-online/jsw/ouderbetrokkenheid

ballen
ballen met